

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/240/2020
Identifikačné číslo spisu:	4304110837
Dátum vydania rozhodnutia:	28.03.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:4304110837.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu H. E. O., bývajúceho vo B., Ľ.. Š.K. XXXX/XX, zastúpeného Erben & Erben, advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Mostová 2, IČO: 35 724 111, proti žalovanej TOPKY spoločnosť s ručením obmedzeným, so sídlom v Leviciach, Ludanská 12, IČO: 31 422 764, zastúpenej advokátom JUDr. Alexandrom Kuchárikom, so sídlom v Leviciach, J. Hollého 11, o určenie autorského práva s nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 14C/26/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 05. marca 2020 sp. zn. 8Co/8/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Levice (ďalej aj „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 25. septembra 2018, č.k. 14C/26/2004-924 (v poradí tretím) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6.000,- eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.), a to titulom porušenia autorského práva žalobcu v zmysle zákona č. 383/1997 Z. z. autorského zákona (ďalej len „autorský zákon“); vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II.); žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 100 % (výrok III.); štátu priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 100 % (výrok IV).

1.1. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že v danej veci sa žalobca po pripustení zmeny žaloby domáhal uloženia zákazu žalovanej obchodnej spoločnosti TOPKY spoločnosť s ručením obmedzeným rozširovania a používania grafických návrhov číslo 1. štylizovane usmievajúcej sa konskej hlavy s chomútom a nápisom „Ferko“ a číslo 2. štylizovanie usmievajúceho sa koňa stojaceho na zadných nohách umiestneného v podkove s nápisom „Hotel TOPKY - restaurant AM SEE“ a na spodnej časti s nápisom „Počúvadlo“. Žalobca tiež žiadal žalovanej uložiť povinnosť prijať všetky dostupné opatrenia, aby zamedzil tretím osobám nelegálne rozširovanie a používanie grafických návrhov číslo 1. a 2. uvedených v bode 1 petitu, ktorými disponuje. Napokon žiadal žalovanej uložiť povinnosť zaplatiť mu z

titulu náhrady závažnej nemajetkovej ujmy sumu 16.596,96 eur ako aj úroky z omeškania. O uložení zákazu „rozširovania a používania grafických návrhov“ súd prvej inštancie právoplatne rozhodol rozsudkom č.k. 14C/26/2004-618 z 20. decembra 2010 tak, že žalobe žalobcu v uvedenej časti vyhovel. Po rozhodnutí Krajského súdu v Nitre sp. zn. 8Co/57/2011 z 19. januára 2012 a rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/278/2012 z 17. októbra 2013 a následnom rozhodnutí Krajského súdu v Nitre z 9. októbra 2014 sp. zn. 8Co/422/2013 predmetom konania zo žalobcom pôvodne uplatňovaného nároku zostala len suma 11.617,87 eur s príslušenstvom uplatňovaná titulom nemajetkovej ujmy za porušenie autorského práva. Z tejto sumy súd prvej inštancie po ďalšom dopĺňujúcom dokazovaní priznal žalobcovi sumu vo výške 6.000,- eur a vo zvyšnej časti jeho žalobu zamietol. V podrobnostiach uviedol, že na základe zisteného skutkového stavu mal za preukázané, že žalovaná bez udelenia súhlasu žalobcu používala jeho autorské dielo a to grafický návrhy číslo 1. a 2. ako logo zavesené v jedálni, ako výšivku na obrúskoch a podbradníkoch a to súvisle od roku 2002 do roku 2008. Predmetné skutočnosti mal prvoinštančný súd za preukázané jednak z vyjadrenia samotného žalobcu a ďalej z výpovedí svedkov (H.Á., F., Y.), tiež pripojenou fotodokumentáciou a najmä objednávkami s pripojenými faktúrami číslo 2002/054, FA 2005/0698, FA 2006/00967. V konečnom dôsledku porušovanie autorského práva žalobcu bolo jednoznačne preukázané znaleckým posudkom číslo 95/2007 z 26. júla 2007 vypracovaným znalcom H. C. F. z ktorého vyplynul záver, že grafické návrhy číslo 1. a 2. sú jednoznačne autorským dielom zhmotňujúce duševné vlastníctvo autora - ide o umelecké výtvary výtvarného umenia s úžitkovými funkciami pre prípadné začlenenie do úžitkového predmetu a sú výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora. Rovnaké skutočnosti vyplynuli aj z listu z 25. novembra 2015 z Fondu výtvarných umení Bratislava, ktorým bolo žalobcovi oznámené, že na základe jeho žiadosti boli výtvarné návrhy logá „usmiata hlava koňa a tancujúceho koňa“ zaregistrované. Súd prvej inštancie ďalej pokračoval, že žalovaná zasiahla do autorského práva žalobcu tým, že spochybnila jeho autorstvo, používala bez súhlasu žalobcu jeho autorské diela v rokoch 2002 až 2008 a hoci prebiehal súdny spor opakovane objednávala výšivku obrúskov a podbradníkov s autorským dielom žalobcu. Uvedené konanie preto vyhodnotil ako úmyselné porušovanie autorského práva a práve v tomto úmysle videl závažné porušenie práva autora udeliť súhlas na použitie svojho diela. Neobstála obrana žalovanej, že žalobca podal žalobu pôvodne proti spoločnosti TOPKY spoločnosť s ručením obmedzeným a žalovanú navrhol pripustiť žalobca do konania až podaním zo dňa 24. januára 2016. Túto obranu považoval súd prvej inštancie za zavádzajúcu, keďže konateľom oboch spoločností bol O. W.. Pri porušení autorského práva pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy sa nevyžaduje aby na strane toho kto do autorského práva zasiahol existoval úmysel priamy alebo nepriamy. Postačí aj nedbanlivosť na strane konajúceho subjektu. V danom prípade žalobca tiež preukázal, a to svojimi prednesmi na pojednávaní, že mu v príčinnej súvislosti s konaním žalovanej vznikla nemajetková ujma a to v jeho osobnostnej, rodinnej a pracovnej sfére. V uvedenom smere preukázal, že bol hospitalizovaný na psychiatrickom oddelení v roku 2005. Jeho manželka potvrdila, že v súvislosti so súdnym sporom mal žalobca psychické problémy. Trápil sa, v noci nespál, nereagoval na bežné veci. Predseda umeleckého združenia výtvarníkov Zvolenská sedmička vo Zvolene J. J. podaním zo dňa 10. mája 2018 potvrdil, že žalobca sa súdi o svoje autorské práva, vie kto vyvolal súdny spor. Postupne žalobca mal z toho psychické problémy a súdny spor dusil jeho umeleckú dušu. Potvrdil, že žalobca na niektoré ročníky výstavy Zvolenskej sedmičky nevytvoril žiadne diela. Riaditeľ fondu výtvarných umení E. Y. J. tiež potvrdil, že po vzniku sporu spoločenská i výtvarná aktivita žalobcu zaznamenala narastajúci pokles, čo zrejme súvisí so stratou jeho tvorivého potenciálu. Pokles umeleckej tvorby žalobcu sa sekundárne odrazil aj na poklese jeho autority vo výtvarnej obci. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že žalovaná narábala s autorskými dielami a to grafickými návrhmi číslo 1. a 2. žalobcu spôsobom, ktorý nepreukazuje úctu a rešpekt k jeho dielu a k autorovi. V zmysle rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. septembra 2012 sp. zn. 2Cdo/190/2012 má každý autor právo na zachovanie úcty a rešpektu k jeho dielu. S poukazom na vyššie uvedené, na opakovaný zásah do autorského práva žalobcu, jeho rozsah a intenzitu súd prvej inštancie priznal žalobcovi nemajetkovú ujmu v peniazoch vo výške, ktorá je pre neho primeraným zadosťučinením. Za takúto okresnú súd označil sumu 6.000,- eur, ktorá je primeraná vzhľadom na dĺžku neoprávneného zásahu do autorského práva žalobcu žalovanou a to od roku 2002 do roku 2008. Táto suma nie je v premrštenej výške, nemá slúžiť ako autorská či finančná odmena. Vo zvyšnej časti žalobu súd prvej inštancie zamietol. Takisto zamietol aj uplatnený úrok z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 11.617,87 eur od 01. apríla 2007

do zaplattenia v ktorom smere vychádzal z už vysloveného právneho názoru odvolacieho súdu, podľa ktorého pre vznik nároku na nemajetkovú ujmu oprávnenej osobe vznikne nárok na úrok z omeškania až nesplnením si povinnosti povinnej osoby uloženej v rozhodnutí súdu.

1.2. O trovách konania okresný súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s § 262 ods. 1 a 2 CSP vychádzajúc z názoru, že zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobcom uplatneného nároku, nemožno ho totiž zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Žalobcu súd prvej inštancie považoval za plne procesne úspešného v merite veci, keďže mal úplný úspech čo do základov uplatneného nároku a výška plnenia vyplývajúca z tohto úspechu závisela od úvahy súdu; preto mu priznal plný nárok na náhradu trov konania voči žalovanému z prisúdenej sumy. O nároku na náhradu trov štátu rozhodol súd prvej inštancie tak, že súdu priznal plný nárok na náhradu trov voči neúspešnému žalovanému podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 05. marca 2020 sp. zn. 8Co/8/2019 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach - okrem zamietnutia žaloby vo zvyšnej časti - podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalobu žalobcu o zaplattenie sumy 6.000,- eur zamietol; žiadnej zo strán sporu nepriznal nárok na náhradu trov konania; štátu priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov štátu v rozsahu 100 %. Uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie neobsahuje zákonom požadované náležitosti pre riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, pričom žalobcom predložené písomné výpovede - svedecké vyhlásenia H. L.N. O., J. J. a E. Y. J. nenapĺňajú zákonné požiadavky písomnej svedeckej výpovede, keďže uvedené osoby súd nepožiadali o písomnú svedeckú výpoveď a ani neboli súdom poučené príslušným poučením svedka, preto ide len o iný listinný dôkaz. Navyše podľa názoru odvolacieho súdu obsahovo ide o potvrdenie problémov žalobcu so samotným súdnym sporom (neefektívnosťou a nespravodlivosťou súdnej moci) a bez označenia takých (logických) skutočností na základe ktorých subjektívne pocity možno objektívne verifikovať (považovať za objektívne dané). S poukazom na dôkazné bremeno v spore, ktoré ohľadom naplnenia zákonných predpokladov požadovanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy zaťažovalo žalobcu, či už podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku alebo podľa ustanovení Civilného sporového poriadku odvolací súd po preskúmaní spisu dospel k záveru, že súd prvej inštancie náležite nezdôvodnil, v čom konkrétne vzhliadol nemajetkovú ujmu žalobcu zásahom žalovanej do autorských práv žalobcu závažnou, z ktorých konkrétnych v konaní vykonaných dôkazných prostriedkov uvedené vyvodil, keď náležite nezdôvodnil ani výšku priznanej nemajetkovej ujmy 6.000,- eur a úplne opomenul odôvodnenie toho prečo sa priznanie iného zadosťučinenia nejavilo dostatočným. V uvedenom smere odvolací súd ďalej pokračoval (viď bod 18. rozhodnutia), že pri nedovolenom porušení autorských práv k dielu, jeho využitím bez súhlasu - privolenia autora využitím iným subjektom autorovi vzniká škoda na jeho majetkových právach autora, ktorú škodu je však potrebné odlíšiť od iných jeho práv, ktoré sú príkladmo vypočítané v autorskom zákone a ktoré sa primárne týkajú samotného autorstva a nie teda škôd v majetkovej sfére autora (viď rozhodnutie odvolacieho súdu zo dňa 19. januára 2012). Náhrada majetkovej škody autora preto nemôže byť nahrádzaná peňažným zadosťučinením za spôsobenú nemajetkovú ujmu autora, keď ide o samostatné nároky autora uplatniteľné popri sebe, avšak pri neuplatnení si majetkovej škody, účelom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nie je majetkový nárok nahrádzať. Zo (zrušujúceho) rozhodnutia odvolacieho súdu zo dňa 19. januára 2012 a ani z (zrušujúceho) rozhodnutia dovolacieho súdu zo dňa 17. októbra 2013 nevyplýva právny (a záväzný) záver o tom, že by základ nároku žalobcu bol daný, keď dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil pre procesné pochybenie a vyslovil len právne otázky všeobecnej hmotnoprávnej povahy (podľa hmotného práva rozhodujúce kritériá, avšak bez prijatia právneho záveru v tejto veci) a odvolací súd predchádzajúci rozsudok súdu prvej inštancie zrušil z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti danej absenciou dostatku dôvodov. Napriek tomu žalobca na svoje dôkazné bremeno v spore v podstate rezignoval a nesprávne poukazoval na dôkaznú nečinnosť žalovaného. Nemajetková ujma predstavuje ujmu autora v jeho vnútornej sfére (psychickej, duchovnej, citovej a pociťovej), keď jej peňažná náhrada ako satisfakcia autorovi prináleží len vtedy, ak sa jedná o ujmu závažnú, v príčinnej súvislosti s porušením autorských práv a ak objektívne vznikla, avšak len za

podmienok, že iné zadost'učinenie sa nejaví ako postačujúce. Formy a druhy strát autora tvoriacich nemajetkovú ujmu s následkom peňažnej satisfakcie predstavuje napríklad znehodnotenie diela znižujúce vážnosť autora alebo deformujúce jeho umeleckú orientáciu, zásahy do vnútorného autorského života, ujma v osobnostnej sfére autora (dobré meno autora, autorská česť a povesť), ujma v spoločenských, pracovných a rodinných vzťahoch autora a autorov strach prameniacy z porušenia jeho autorských práv (zo straty tvorivých schopností, autorskej invencie a ďalšieho autorského pôsobenia). V danom prípade žalobca dôvody, prečo mu závažná ujma nemajetkovej povahy vznikla, ako aj dôvody viažuce sa k výške ním požadovanej sume peňažnej náhrady - satisfakcie počas konania sporu menil. V žalobe závažnosť nemajetkovej ujmy uvádzal zdeformovaním jeho pôvodnej autorskej výpovede spracovaním diela, v podaní zo dňa 27. apríla 2005 túto (závažnosť) uvádzal v rozmnožovaní, prezentácii a používaní autorského diela bez jeho súhlasu, so zásahom do jeho citového života autora. V podaní zo dňa 10. januára 2006 žalobca zasa zvýrazňoval trvanie protiprávneho stavu neoprávneného používania (rozširovania) jeho autorských diel vyhotovovaním ich rozmnoženín a nedostatočnosť zadost'učinenia vo forme ospravedlnenia, v podaní zo dňa 04. júla 2008 nemajetkovú ujmu zdôvodňoval tým, že je známy, uznávaný a i medzinárodne akceptovaný výtvarník. Lekársky nález o hospitalizácii v NsP Zvolen (od 16. júna 2005 na psychiatrickom oddelení) predložil zástupca žalobcu len v súvislosti s ospravedlnením neprítomnosti na pojednávaní, na odvolacom pojednávaní dňa 19. januára 2012 nemajetkovú ujmu označil v utrpenom šoku zo zistenia porušenia jeho autorských práv, s dôsledkom straty sústredenia na prácu a depresii, a tiež v tom, že zo svojho diela nič nemal, bolo opomenuté a zničené jeho meno autora a že sa musí súdiť. Až po rozhodnutí odvolacieho a dovolacieho súdu žalobca začal tvrdiť fatálny dopad porušenia na jeho psychiku (psychickú poruchu - chorobu vyžadujúcu liečenie s hospitalizáciou a odchod z armády), stratu tvorivých schopností, cti a povesti vo výtvarnej obci a negatívny dopad na rodinný život. V podaní zo dňa 11. mája 2018 žalobca uviedol, že našiel pravý zdroj svojej psychickej bolesti, ktorý nepochádza zo správania sa protistrany, ale zo správania sa súdov, ktoré svojou prácou nenaplnili princíp právnej istoty. Posudzujúc uvedené odôvodnenie žaloby žalobcu, teda ním uvedené skutkové tvrdenia strany týkajúce sa (zostávajúceho) predmetu sporu a vychádzajúc z toho, čo bolo v konaní vykonaným dokazovaním preukázané, posudzujúc každý dôkaz samostatne (jednotlivo) a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, dospel odvolací súd k záveru, že žalobca svoje dôkazné bremeno preukázania ním uvádzaných skutkových tvrdení neuniesol a teda svoje právo tvoriace zostávajúci predmet sporu nepreukázal, v dôsledku čoho žalobu žalobcu v zostávajúcom predmete konania ako nedôvodnú v plnom rozsahu (čo do základu výšky) zamietol ako nedôvodnú. Konštatoval, že žalobca v konaní nepreukázal, že by mu vznikla kvalifikovaná - závažná nemajetková ujma, že by táto bola v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním žalovanej, t. j. s porušením jeho autorského práva (nie teda s postojom žalovanej v priebehu sporu) a že by mu táto objektívne - reálne vznikla na základe ním konkrétne označených skutkových okolností, keď samotná možnosť vzniku nemajetkovej ujmy v dôsledku porušenia autorských práv (žalobcu) pre úspech autora v spore o zaplatenie peňažnej satisfakcie nepostačuje.

2.1. Žalobca v spore netvrdil to, že by závažnosť nemajetkovej ujmy u neho vznikla až v priebehu sporu, nárok na nemajetkovú ujmu si uplatňoval od počiatku sporu a bolo preto na ňom preukázať to, že už ku dňu začatia súdneho konania mu ním tvrdená závažná ujma nemajetkovej povahy vznikla, teda že existovali skutkové okolnosti, z ktorých závažnosť tejto ujmy on vyvodzuje. Samotné používanie autorského diela žalovanou (majetkový prospech z neho) bez ďalšieho závažnosť nemajetkovej ujmy nespôsobuje, keď rovnako túto závažnosť bez ďalšieho nespôsobuje ani doba porušovania autorských práv. Spochybnenie (popieranie) autorstva užívateľom autorského diela v procese súdneho konania rovnako nepredstavuje nemajetkovú ujmu nositeľa autorského práva, ktorou sú práve len dôsledky neoprávneného nakladania s autorským dielom. Úmyselné porušovanie autorského práva je síce závažnejšiu formu porušenia práva autora, avšak nespôsobuje bez ďalšieho (nevyhnutne) to, že pri úmyselnom porušovaní autorských práv autorovi vznikne vždy závažná (kvalifikovaná) ujma nemajetkovej povahy; uvedené platí aj pre početnosť porušení. Predmetné diela žalobcu - dva grafické návrhy, boli ním vytvorené pre komerčné využitie, teda nešlo o „čisté umelecké dielo“ na reprezentáciu autora na výstavách alebo pre jeho vnútornú sebarealizáciu autora, preto ani použitie uvedených diel žalobcu na iných (ďalších) predmetoch komerčného využitia závažnosť nemajetkovej ujmy autora nezakladá, keď navyše pri nepovolenom využití dielo žalobcu nebolo deformovane reprodukované a s uvedením jeho mena autora, teda užívateľa predmetov s reprodukoványm dielom žalobcu si toto dielo s

autorstvom žalobcu spájať nemohli. Ak preto dielo autora je použité na funkčných komerčných predmetoch s možným následkom jeho znečistenia daným účelnosti komerčného predmetu, nemožno znečistenie komerčného predmetu ako takého (ako „nosiča diela“) zároveň stotožniť s nejakým neúčtívnym alebo difamujúcim následkom; o uvedenom by mohlo sa uvažovať len v prípade, ak by sa originál diela nevytvorený pre komerčné účely napriek tomu používal v komerčnom prostredí, s komerčnými dôsledkami na jeho použitie. Strata motivácie žalobcu ako autora nebola ním označeným a v konaní vykonaným dokazovaním preukázaná, keď pre nemožnosť jej objektívneho preukázania nemožno na toto tvrdenie prihliadať. Žalobca neoznačil (a dôkazmi nepreukázal) konkrétne negatívne reakcie - konania verejnosti, rodiny alebo okruhu autorov vyvolané porušením jeho autorských práv, teda nepreukázal, že kvalifikovaná ujma u neho skutočne nastala ako reálne a výsledkami dokazovania preukázaný dôsledok protiprávneho konania žalovanej.

2.2. Pokiaľ žalobca v podanej žalobe pokles svojej tvorby netvrdil, neskôr bez bližšej špecifikácie obdobia a rozsahu uvádzal pokles asi počas 1 roka, avšak v rozpore s vlastným tvrdením predkladal listinné dôkazy preukazujúce rozsiahlosť a úspešnosť jeho tvorby vrátane dosiahnutých ocenení a uznaní. Práve „spontánne“ písomné podanie žalobcu (po pojednávaní dňa 04. mája 2008) zo dňa 11. mája 2018 (ako ho sám označil vo vyjadrení k podanému odvolaniu žalovaného) podľa názoru odvolacieho súdu potvrdilo pravý dôvod žalobcom uvádzaného, ale objektívnymi dôkazmi nepreukázaného zhoršeného psychického stavu vyvolaného súdnym konaním (jeho dĺžkou a spôsobom vedenia), ktoré (samotné tvrdenie) však nepotvrďuje existenciu tohto jeho psychického stavu (a jeho zhoršenia v súvislosti s porušením jeho autorských práv) ku dňu začatia sporu, pri začiatku vedenia ktorého (sporu) tieto psychické dôvody ako dôvod požadovanej nemajetkovej ujmy ani neuvádzal, keď aj výšku požadovanej peňažnej satisfakcie navyšoval v spore s poukazom len na trvanie porušovania autorských práv a svoje kvality autora, nie teda, že by závažnosť jeho nemajetkovej ujmy rástla v priebehu sporu. Odvolací súd nemal objektívne (lekárskym nálezom) preukázaný vznik (a príčinný súvis) psychického ochorenia - poruchy žalobcu, ako dôsledku (výlučne) porušenia jeho autorských práv žalovaným, a tiež ani stratu jeho tvorivých schopností, cti a povesti vo výtvarnej obci, alebo ujmu v akýchkoľvek jeho vzťahoch, resp. pokles tvorby. Nebol tiež možné neprihliadnuť na to, že samotný žalobca si majetkové právo na náhradu škody (za ušlú autorskú odmenu) voči žalovanej a rovnako ani voči samotným vyhotoviteľom úžitkových komerčných predmetov nežiadal, ani keď porušovanie jeho autorských práv i ich užívaním malo naďalej trvať a opakovať sa, keď podľa názoru odvolacieho súdu výška požadovanej nemajetkovej ujmy v peniazoch nemá nahrádzať zmeškané nevyužitie práva na náhradu škody (majetkové práva) a byť navyš s nimi v zjavnom nepomere, s ohľadom na to, akú autorskú odmenu by inak autor za každý komerčný predmet s jeho autorským dielom dosiahol (pri 200 ks tričiek išlo o odmenu cca 20,- Sk za kus). Primeranosť nemajetkovej ujmy inak tiež treba posudzovať v kontexte s ďalšími právnymi predpismi upravujúcimi obdobnú problematiku.

2.3. Zo všetkých zhora uvedených dôvodov nemal odvolací súd preukázaný vznik (kvalifikovanej) závažnej nemajetkovej ujmy na strane žalobcu (a nedostatočnosť jej zadosťučinenia inak ako v peniazoch) a preto žalobu v zostávajúcom predmete sporu ako nedôvodnú (už čo do základu) zamietol. Vnútorne spracovanie súdneho sporu žalobcom bolo bez vplyvu na žalobou uplatnený nárok uplatňovaný voči žalovanému, teda tento nárok nezakladalo a nezvyšovalo. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP konštatujúc, že obe strany v spore mali úspech len čiastočný, žalobca v časti určenia autorského práva a žalovaný v časti požadovanej nemajetkovej ujmy v peniazoch a ospravedlnenia, preto o trovách celého konania odvolací súd rozhodol tak, že žiadnej zo strán nepriznal nárok na ich náhradu. Štátu náhradu trov konania priznal s ohľadom na to, že mu trovy vznikli v súvislosti s určením autorstva žalobcu. V ktorej časti predmetu konania bol žalobca úspešný a preto za spravodlivé požadoval aby tieto trovy znášala v konaní neúspešná žalovaná.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) podal dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňoval ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Výslovil presvedčenie, že odvolací súd sa svojim rozhodnutím odklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, v súvislosti s ktorým tvrdením poukázal na dve rozhodnutia najvyššieho súdu a síce sp. zn. 3Cdo/70/2007 a sp. zn. 3Cdo/278/2012, pričom zároveň vyjadril názor, že ich „nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu

prax dovolacieho súdu“, napriek tomu ich ale uviedol, keďže v obidvoch spomínaných rozhodnutiach sa najvyšší súd zaoberal naplnením zákonných predpokladov vzniku závažnej ujmy nemajetkovej povahy a nároku na peňažné zadostučinenie v súvislosti s porušením autorského práva vo všeobecnej rovine. Najvyšší súd v rozhodnutiach prezentoval výklad ustanovenia § 44 ods. 1 autorského zákona a zaoberal sa otázkou posúdenia naplnenia jednotlivých zákonných predpokladov vzniku nároku na peňažné zadostučinenie za závažnú ujmu nemajetkovej povahy spôsobenú autorovi porušením jeho autorského práva. Zároveň, keďže posúdenie veci z hľadiska a/ závažnej ujmy nemajetkovej povahy, b/ priznania požadovaného zadostučinenia, c/ či by sa priznanie iného zadostučinenia nejavilo postačujúcim je veľmi špecifické žalobca vyslovil žalobca presvedčenie, že jeho dovolanie je prípustné i podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, t. j. že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola riešená. V uvedenej súvislosti formuloval, že otázka „naplnenia či nenaplnenia zákonných predpokladov pre vznik nároku na peňažné zadostučinenie za spôsobenie závažnej ujmy nemajetkovej povahy porušením práv autora“ nebola meritórne dovolacím súdom doposiaľ vyriešená. Argumentačne v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľ poukázal na svoje predošlé tvrdenia. V ďalších častiach podaného dovolania podrobil kritike skutkové a právne závery, ku ktorým dospel odvolací súd vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí. Označil ich za rozporné s právnymi stanoviskami dovolacieho súdu v jeho rozhodnutiach sp. zn. 3Cdo/70/2007 z 25. septembra 2008 a 3Cdo/278/2012 zo 17. októbra 2013. Zdôraznil, že podľa jeho názoru odvolací súd rozhodol vo veci protichodne v porovnaní so súdom prvej inštancie a to bez akéhokoľvek vysvetlenia. Síce zopakoval dokazovanie v rozsahu, ktorý považoval za potrebný, avšak z jeho rozhodnutia nie je možné zistiť k akým skutkovým tvrdeniam v ňom dospel a ani to, ktoré zistenia odôvodňovali rozhodnutie tak zásadne odlišné od rozhodnutia súdu prvej inštancie. Z vykonaného dokazovania pritom jednoznačne vyplynulo, že žalovaná nielenže porušovala žalobcove autorské práva ale tieto mu celkom explicitne aj v priebehu súdneho konania opakovane popierala, sama sa vydávala za autora predmetných diel, pričom musela vedieť, že tomu tak nie je. Vývolávala tak stav pochybností či zákonom priznané autorské práva skutočne svedčia. Konala tak dlhodobo, vedome, odmietala akékoľvek mimosúdne riešenie a následne po podaní žaloby od svojho protizákonného konania neupustila, čím u žalobcu arogantne znásobovala intenzitu subjektívneho vnímania závažnosti porušovania jeho autorských práva. Ako už bolo viac krát uvádzané žalobca z protiprávneho konania žalovanej pocíťoval bezmocnosť vo veci ochrany autorských práv, stratil motiváciu do ďalšej tvorby s ohľadom na skutočnosť, že situácia sa môže opakovať a znova bude jeho dielo, resp. diela zneužívané tretími osobami. Žalobca poukázal na skutočnosť, že len zabránenie používania a šírenia diela predchádzalo osemročné súdne konanie. Na nič z uvedených skutočností odvolací súd pri svojom rozhodovaní nebral ohľad a preto na základe vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym správny záverom. Konkrétne, že samotné používanie autorského diela žalovanou (majetkový prospech z neho) bez ďalšieho závažnosť nemajetkovej ujmy nespôsobuje, keď rovnako túto závažnosť bez ďalšieho nespôsobuje ani doba autorských práva. Takisto je nesprávne konštatovanie odvolacieho súdu, že „spochybnenie (popieranie) autorstva užívateľom autorského diela v procese súdneho konania v postavení žalovaného rovnako nepredstavuje nemajetkovú ujmu nositeľa autorského práva, ktorou sú práve len dôsledky neoprávneného nakladania s autorským dielom. Úmyselné porušovanie autorského práva je síce závažnejšou formou porušenia práva autora, avšak nespôsobuje bez ďalšieho (nevyhnutne) to, že pri úmyselnom porušovaní autorských práva autorovi vznikne vždy závažná (kvalifikovaná) ujma nemajetkovej povahy; uvedené platí aj pre početnosť porušení“. Za najvýznamnejší zásah žalovanej do autorstva žalobcu a s tým spojených autorských práva okrem popretie autorstva žalobcu žalovanou a prisvojovanie si týchto práv žalobca označil to, že žalovaná, resp. jej konateľ sám seba vydávala za autora predmetných diel, tým akoby ukradla žalobcovi jeho dielo a s tým spojené autorské práva alebo sa o to veľmi efektívne pokúsila/pokúšala. To, že sa žalobca podanou žalobou domáhal finančnej satisfakcie za spôsobenú závažnú ujmu nemajetkovej povahy a nie náhrady škody, resp. vydania bezdôvodného obohatenia ako majetkovej ujmy bolo preto lebo zásah do jeho autorských práv vnímal oveľa výraznejšie ako v prípade obohatenia žalovanej neoprávneným používaním jeho diel. Záverom žalobca zdôraznil, že odvolací súd podľa jeho názoru nekriticky hodnotil všetky skutkové aj právne okolnosti daného prípadu výlučne v prospech žalovanej, jej konanie obhajovala alebo zľahčovala. Zároveň odmietol „vnímať a pripustiť“ mimoriadne závažné, dlhodobé a najmä úmyselné porušovanie autorských práv žalobcu, nehovoriac o popieraní autorstva žalovanou. Na základe uvedených

skutočností dovolací súd žiadal, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil a odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil alternatívne rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súčasne žiadal aj o zrušenie uznesenia odvolacieho súdu z 02. apríla 2020, ktorým rozhodol o trovách konania.

4. Žalovaná v podanom vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že v danom prípade nebol naplnený žiaden z dovolacích dôvodov tak, ako ich vo svojom mimoriadnom opravnom prostriedku vymedzil žalobca. Žalobcom uvádzané účelové právne konštrukcie nemôžu založiť dôvodnosť dovolania ani podľa § 421 ods. 1 písm. a) a ani podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Pokiaľ ide o návrh žalobcu na zrušenie uznesenia Krajského súdu v Nitre o trovách konania aj tento návrh je nedôvodný, pretože ide o uznesenie z 2. apríla 2020 sp. zn. 8Co/19/2019, ktoré sa týka sporu vedeného voči pôvodne žalovanej 1/, a to obchodnej spoločnosti TOPKY spoločnosť s ručením obmedzeným, proti ktorej spor bol už právoplatne skončený pred viac ako ôsmimi rokmi a preto tvrdenie žalobcu, že predmetné rozhodnutie je závislé od rozsudku vo veci samej je absolútnym právnym nezmyslom.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Žalobca v podanom dovolaní výslovne uviedol, že ho podáva v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Napriek uvedenej skutočnosti, vychádzajúc z obsahu jeho podania najvyšší súd v

prvom rade dospel k záveru, že uplatňuje aj dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Podľa citovaného zákonného ustanovenia dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. K predmetnému názoru najvyšší súd dospel preto, lebo dovolateľ namietal aj odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, ktoré je podľa neho „bez akéhokoľvek vysvetlenia“ vyslovených záverov, pričom odvolací súd odmietol „vnímať a pripustiť“ ním prednesené argumenty; s týmito sa nevysporiadal. Žalobca podrobil kritike aj podľa neho nesprávne skutkové závery a nesprávne právne posúdenie veci.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

13. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

14. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

15. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

16. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd popísal obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedol, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, zároveň citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Odôvodnenie odvolacieho súdu sa vyporadúva so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

16.1. Odvolací súd v odôvodnení vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania pred odvolacím súdom konštatoval, že sa nezhodol so záverom súdu prvej inštancie o preukázaní dôkazné bremeno v spore, ktoré ohľadom naplnenia zákonných predpokladov požadovanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy zaťažovalo žalobcu. Vysvetlil (v bode 18. rozhodnutia), že nemajetková ujma predstavuje ujmu autora v jeho vnútornej sfére (psychickej, duchovnej, citovej a pociťovej), keď jej peňažná náhrada ako satisfakcia autorovi prináleží len vtedy, ak sa jedná o ujmu závažnú, v príčinnej súvislosti s porušením autorských práv a ak objektívne vznikla, avšak len za podmienok, že iné zadost'účinenie sa nejaví ako postačujúce. V danom prípade nemal odvolací súd za objektívne (lekárskym nálezom a ani z iných vykonaných dôkazov) preukázaný vznik (a príčinný súvis) psychického ochorenia - poruchy žalobcu, ako dôsledku (výlučne) porušenia jeho autorských práv žalovaným, a tiež ani stratu jeho tvorivých schopností, cti a povesti vo výtvarnej obci, alebo ujmu v akýchkoľvek jeho vzťahoch, resp. pokles tvorby. V uvedenom smere podrobne poukázal na skutkové zistenia plynúce z jednotlivito vykonaných dôkazov odvolacím súdom. Následne podľa názoru dovolacieho súdu odvolací súd dostatočne objasnil (v bode 19. a 21. rozhodnutia) svoje úvahy vedúce k záveru, že o nepreukázaní vzniku (kvalifikovanej) závažnej nemajetkovej ujmy na strane žalobcu (a nedostatočnosť jej zadost'účinenia inak ako v peniazoch), z ktorého dôvodu žalobu v zostávajúcom predmete sporu ako nedôvodnú zamietol. Odvolací súd sa taktiež podrobne zaoberal so všetkými argumentami prezentovanými žalobcom vrátane tých (úmyselné porušovanie autorského práva žalobcu, opakovaný zásah do tohto práva, jeho rozsah a intenzita), ktoré sú obsahom aj jeho dovolacích námietok. Dodal ešte, že vnútorné spracovanie súdneho sporu žalobcom bolo bez vplyvu na žalobou uplatnený nárok uplatňovaný voči žalovanému, teda tento nárok nezakladalo a nezvyšovalo.

16.2. Na základe uvedeného možno konštatovať, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, z uvedeného je zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím dovolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia dovolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

18. Dovolací súd v súvislosti s argumentáciou dovolateľa o nedostatkoch v procese zisťovania a hodnotenia skutkového stavu, najmä vo vzťahu k zisteniam o existencii závažnej nemajetkovej ujmy, uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už

len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, v posudzovanom spore však dovolací súd takúto vadu nezistil.

19. Napokon dovolací súd uvádza, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) spočívalo (prípadne) na nesprávnych právnych záveroch (porovnaj najmä judikáty R 54/2012 a R 24/2017, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 3Cdo/105/2018, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014).

20. Najvyšší súd vyššie uvedené dopĺňa poukázaním na konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovoláním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

21. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolaťelom namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP dovolací súd pristúpil k posúdeniu jeho dovolania aj z hľadiska ďalšieho ním uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. V danej súvislosti uvádza, že žalobca v svojom dovolaní výslovne uviedol, že ho podáva v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

22. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia, ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Otázkou relevantnou (bližšie viď bod 25. tohto rozhodnutia) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

23. Právnu úpravou dovolania v Civilnom sporovom poriadku sa sleduje náprava nesprávností v individuálnom spore dovolaťela, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa takto sleduje zámer minimalizovať nežiadúce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu.

24. Najvyšší súd dáva do pozornosti, že pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický odklon jej riešenia, zvoleného odvolacím súdom, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016,

3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“. Samotné polemizovanie dovolateľa správnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

25. Pre účely ďalšieho výkladu dovolací súd (so zreteľom na dovoláciu argumentáciu žalobcu) uvádza, že za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 01.01.1993 pod pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybňovali, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 06. marca 2017, sp. zn. 3Cdo/6/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 [uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp. zn. 6Cdo/29/2017, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) ako judikát R 71/2018]. S prihliadnutím na čl. 3 CSP do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie. Rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu ČR a Najvyššieho súdu ČR pod tento pojem nespádajú (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31. októbra 2017 sp. zn. 6Cdo/129/2017).

26. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je relevantná len taká otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky nižšie uvedené znaky: a/musi ísť o otázku riešenú odvolacím súdom, ktorá je buď hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho charakteru, b) spôsob jej vyriešenia odvolacím súdom zakladá "odklon" od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) odvolací súd na jej riešení založil svoje rozhodnutie, d) uvedená otázka musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, e) ide o otázku zásadného právneho významu, t. j. takú, ktorá je významná nielen pre prerokovávanú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov SR a f) vždy musí ísť o otázku právnu, nie skutkovú; ak niektorý z týchto znakov chýba, dovolanie nie je podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné.

27. Pokiaľ procesná strana v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nevymedzí právnu otázku a neoznačí rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré riešia právnu otázku inak, ako ju riešil odvolací súd, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (ktorú otázku a ktorú rozhodovaciu prax mal dovolateľ na mysli); v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo byť neefektívne a nedosahujúce zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a nekonkretizovania podstaty odklonenia sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd (na druhej strane) pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (2Cdo/203/2016, 3Cdo/28/2017, 4Cdo/14/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/50/2017 a 8Cdo/141/2017).

28. V preskúmvanej veci dovolací súd konštatuje, že žalobca pri vymedzení dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP nepostupoval, pretože jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom neuviedli konkrétnu právnu otázku riešenú odvolacím súdom, neuviedli ako ju riešil odvolací súd a v čom sa jeho riešenie odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe ani to, ako mala byť táto právna otázka riešená správne. Podľa názoru dovolacieho súdu v súvislosti s vymedzením dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP dovolateľ iba polemizovali s vyhodnotením dokazovania odvolacím súdom. Takéto vymedzenie dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia však nespĺňa zákonom stanovenú požiadavku kladenú na spôsob jeho vymedzenia v zmysle § 432 ods. 2 CSP. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedá kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP. Nedostatok tejto náležitosti Civilný sporový poriadok považuje za dôvod pre odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP.

28.1. Žalobca v dovolaní spôsobom zodpovedajúcim vyššie uvedeným kritériám (bod 21. až 26.) neuviedol v čom sa riešenie „právnej otázky naplnenia predpokladov vzniku závažnej nemajetkovej ujmy“ odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a ako by mala byť táto otázka správne riešená. V dovolaní síce dal do pozornosti dovolaciemu súdu rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. septembra 2008 sp. zn. 3Cdo 77/2007 a z 25. septembra 2013 sp. zn. 3Cdo/278/2012 (č.l. 690 a nasl. - ide o rozhodnutie vydané v preskúmvanej veci) a citoval niektoré časti z ich odôvodnenia, avšak označenie uvedených rozhodnutí nenapĺňa pojem ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu tak, aby dovolateľ ním naplnil predpoklady vyplývajúce z § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Najvyšší súd sa v oboch spomínaných rozhodnutiach bližšie otázkou vzniku závažnej nemajetkovej ujmy nezaoberal, rozhodnutia súdov nižších inštancií zrušil z procesných dôvodov pre ich nepreskúmateľnosť. Formuloval pri tom iba všeobecné východiská, z ktorých pri riešení danej problematiky by mali súdy pri rozhodovaní vychádzať, aj to len s odkazom na rozhodnutie najvyššieho súdu v ktorom konal a rozhodol ako súd odvolací (sp. zn. 1Co/23/1997), ktorá skutočnosť nemôže napĺňať pojem ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

29. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že na podklade dovolania žalobcu nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

30. Dovolací súd odmietne dovolanie, ak a) bolo podané oneskorene, b) bolo podané neoprávnenou osobou, c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d) nemá náležitosti podľa § 428, e) neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f) nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

31. V danom prípade najvyšší súd odmietol dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. c) CSP (v časti, v ktorej namietali existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP) a vo zvyšku podľa § 447 písm. f) CSP.

32. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.